

הורביץ אורי

יליד 15.10.1926, כפר גלעדי

גויס לפלמ"ח ב-1944

התגייס לצבא הבריטי, וב-1945 הצטרף לחבורה

ה ע ס נ ה ר י ס ' 0

בתנועה, דחפתי וזמתי עם חברי התנועות האחרות את שיתוף הפעולה הבין תנועתי בנושאי הבטחון.

ב-1969 גוייסתי לשרותי הבטחון, עסקתי בנושא הבטחת תעופה בארץ ובעולם.

ב-1972 נישאתי פעם שניה עם שוש, נולדו לנו תמר ואבנר. ב-1983 חזרתי לכפר גלעדי לענף המחצבות. ניהלתי את מחלקת עבודות העפר, האספלט וקבלנות.

עיקר העבודה היתה אז בלבנון - בניית מוצבים וסלילת כבישים עד היציאה החלקית מלבנון.

מ-1987 ניהלתי מוזיאון, הייתי חבר בהנהלת איגוד המוזיאונים הבין-לאומי והישראלי במשך 9 שנים.

ב-1998 יצאתי לפנסיה מלאה. היום כתחביב אני מדרוך קבוצות רבות של נוער ומבוגרים בעיקר מורים, בנושאים: ראשית ההתיישבות, "השומר", גבולות, השבטים הערבים בגליל, עליה ב' ועוד.

על חיילי הבריגדה העברית בצבא הבריטי שהצטרפו לחיילי יחידות ההובלה ואחרים לעבודה בעליה ב' באיטליה.

עם גמר ריכוז יחידות החי"ר העבריות במצרים, יחידות השרותים לבריגדה העברית וגמר האימון במצרים. נשלחו חיילי הבריגדה העברית לאיטליה. נחתו בכרי בדרום איטליה בדרום צפונה עם כוחות הצבא הבריטי תוך לחימה נגד הגרמנים. בעת הלחימה על הסניו פגשו חיילי הבריגדה בשארית הפליטה באיטליה. לפני סיום מלחמת העולם השנייה, נשלחו ע"י מפקדי ה"הגנה" בבריגדה, חיילים מהבריגדה ויחידות אחרות, לרחבי אירופה לחפש אחרי שארית הפליטה.

כאשר הבריגדה נכנסה להולנד ובלגיה לשיגרת שמירה, עסקה קבוצת אנשי ה"הגנה" בבריגדה בריכוז ובטיפול בשארית הפליטה, ובחיפוש אחרי נאצים וחסיוסולם. בנוסף עסקנו בריכוז נשק הסלקטו ושליחתו ל"הגנה" בארץ ישראל. לקראת פירוק הבריגדה והחזרת אנשיה לארץ ישראל גברה פעילות זו. הבריגדה רוכזה בגנט, ומשם נשלחו החיילים לשחרור מהצבא הבריטי הביתה.

במילנו, ניגש אלי מונדק בר תקוה ושאל אם אני רוצה להיפגש עם אחי אבו שהיה במילנו כבר בלי מדים, אחרי שלא ראיתי אותו כשלוש וחצי שנים. מונדק נתן לי ג'יפ

נולדתי בכפר גלעדי, קיבוץ שנוסד ב-1916 ע"י חברי "השומר", מכאן ייחודם של אנשים והישוב הזה, זו האווירה בה גדלתי וברוחה חונכתי וממנה ינקתי והיא אשר עיצבה את דרכי בחיים.

בשנת 1939 בבר-מצווה, בטקס לילי קיבלתי רובה ותנ"ך, מאותו יום צורפתי כחבר ל"הגנה", ואני בן 13. עד וכולל כתיב ח' למדתי בכפר גלעדי, כתיב ט' בבית הספר המחוזי ביגור. כתות י', י"א וי"ב במקוה ישראל. את מקוה סיימתי בשנת 1944. בהיותי בכתיב (י'), א' של מקוה ואני בן 15 כאשר הקימו את פלוגות הפלמ"ח, גוייסתי למחלקה המקוואית של פלוגה ד' התל-אביבית. פלוגות ד' וה' נתפשו בשעת אימון וכתרו ע"י המשטרה הבריטית ביער בן-שמן. שוחררנו ע"י הצבא הבריטי שהאימון היה ביריעתם ובהדרכתם. הימים ימי הקרבות נגד הגרמנים במדבר המערבי, אחרי הארוע כל פלוגות הפלמ"ח מפל' א' עד פל' ו' רוכזו לאימונים ביער משמר העמק. בסיום האימון הפלוגות פוזרו לראשונה לקיבוצים. בשיחה עם יגאל אלון אישר לי לחזור למקוה לסיום הלימודים.

כאשר סיימתי את מקוה נקראתי ע"י יגאל אלון שדרש שאצא לקורס מ"כים, ממנו יצאתי ישר ללשכת הגיוס לצבא הבריטי. התגייסתי לבריגדה היהודית. עם סיום האימון המתקדם במצרים, פעלתי במסגרת ההגנה. הצטרפתי למפקדת הבריגדה כנהג של קצין האג"מ של הבריגדה. למעשה צורפתי מיד לצוות חברי ה"הגנה" בבריגדה.

בסוף 1947 עם סיום עבודתי בעליה ב' באיטליה חזרתי לארץ כמלווה ספינת המעפילים "י"ד גיבורי גשר אכזיב". התחתנתי עם רות שחיכתה לי שנתיים וחצי בכפר גלעדי, נולדו לנו נמרוד ורחלי, רות נפטרה מסרטן ב-1968.

טרם מלחמת העצמאות גוייסתי כמ"מ נשק מסייע. במלחמת העצמאות שרתתי בחט' 9 ואחר-כך בגדוד 13 גולני. סיימתי כמ"פ ב-1953. במילואים עברתי לשריון - טנקים. השתתפתי בכל מלחמות ישראל, סיימתי כמח"ט. עם גרישה שינקמן הקמנו את ענף המחצבות, הענף והמפעל המרכזי והעיקרי בכפר גלעדי.

ב-1960 גוייסתי לתנועה - איחוד הקבוצות והקיבוצים לימים התק"ם, 5 שנים רכזתי וניהלתי את מחלקת הבטחון

ונהג, באנו למילנו למקום שנקרא ביה"ס, שם היה מוסך ומחסן של החברה שעברו באיטליה בעליה ב', מתחת לאוטו ראיתי מבצבצות רגליים ארוכות להן נעליים מספר 49. אי אפשר היה לטעות למי שייכות רגליים אלו, בעטתי בנעליים הגדולות ואמרתי לאבו - צא, רוצים להגיד לך שלום, אבו השיב, על תבלבל את המוח אני עסוק בתיקון האוטו. בעטתי באבו שנית וקראתי לו לצאת מתחת למכונת. לאחר שלא הנחתי לו שלף אבו את עצמו והתיישב. כאשר ראה אותי קפץ משמחה, שמחנו להיפגש אחרי זמן כה רב.

כאשר פורקה הבריגדה סופית נקראתי לגנט בבלגיה לנחום שהמי שהיה מפקד ה"הגנה" באירופה. את נחום הכרתי שנים רבות קודם כאשר היה מפקד ה"הגנה" בצפון ארץ-ישראל, והיה ידידו הטוב של אבא. נחום הודיע לי שהוחלט שאני לא חוזר הביתה אלא נשאר באירופה להמשך עבודה בה עסקנו - טיפול בשארית הפליטה, רכישת נשק וכו'. ביקשתי מנחום את אישור כפר גלעדי לכך, כעבור מספר ימים התקבל מברק ובו האישור המבוקש. סיפרתי למוטי (פיץ) הוד שיחד עברנו כל הזמן. מוטי הביע את רצונו אף הוא להישאר. פניתי לנחום שהכיר היטב את אבא של מוטי וגם מוטי נשאר. יחד המשכנו לאיטליה. נכנסנו לפעילות אינטנסיבית והכנות, גנבנו מהבריגדה 15 משאיות, צבענו אותן מחדש הטבענו עליהן סמלים ומספרי רכב חדשים, ציידנו רכבים אלו בניירות אוטנטיים אבל בזהות חדשה. את כל האמור עשינו במחנה פליטים סגור שלנו ליד גנט, במחנה זו הכינונו קבוצה של מעפילים בתרגול סדר ונשק באנגלית, לימדנו אותם את התעוד הבריטי, פנקס החייל והתשלומים כולל התנהגות חיילית. אחרי תקופה קצרה זו הלבשנו אותם במדים בריטיים, כל אחד הותאם לאחד מאיתנו ואז ישבנו יחד, הכפיל למד פרטים על המשפחה, הבית, איך להגיע בארץ לביתו של המוחלף וכו', על מנת שיוכל לעמוד בתחקיר אם יהיה צורך.

לי לא נמצא מחליף בשלב הראשון, כי כולם היו נמוכים ממני עד שלפתע ראיתי אחד מהם בשטח, שאלתי אותו בידיש "וויילס טו פורן לארץ-ישראל?". ראיתי איך בורקות עיניו, ישבנו, העברתי לו את כל הפרטים והניירות שלי ונפרדנו. אז קיבלתי תעוד אוטנטי חדש ובו שם ופרטים חדשים מזויפים. כל מעפיל כזה הוצמד לחייל חבר ה"הגנה" בבריגדה שליווה אותו כל הדרך לארץ דרך מרסיי למצרים וברכבת לרחובות. ברחובות המתינו חיילים במדים חברי ה"הגנה" שותפי סוד שהשתחררו כבר. הם קיבלו את התעוד "מהכפילים" ומלוויהם שהגיעו, הלכו והשתחררו פעם נוספת עם משלוח חיילי הבריגדה שהגיעו. את כל מה שקיבלו בשחרור - כסף, תעודה, ביגוד ארוז בחבילות נפרדות שמסרו למפקדת ה"הגנה" בתל-אביב והם הביאו לכל אחד מאיתנו את החבילה שלו הביתה, שם המתינה החבילה עד שחזרנו לארץ.

מבלגיה - גנט יצאנו עם הרכב "הגנוב" הציוד שבו, בזהות

חדשה לאיטליה על מנת לא לחזור. בדרך עברנו בצרפת ליד טולוז, עצרנו ליד מחנה, בית-חולים צבאי ענק, שנקנה ע"י המגבית היהודית על כל הציוד הרפואי שבו, כולל המכשירים המתפרקים, שנארוזו ונשלחו לארץ-ישראל ושימשו להקמת בית-החולים תל-השומר בימיו הראשונים, את הפירוק והאריזה ביצעו שבויים גרמנים, עליהם שמרו חיילים פולנים. המפקדה הממונה היתה אמריקאית, בראשה עמד קולונל אמריקאי ולו צוות של 3 קצינים ו-6 סמלים ורכיבי סמלים. האמריקאים גרו בתנאי לוקסוס - לכל אחד אוהל גדול מבחוץ אבל כפנים האוהל היה בנוי מקירות עץ עם שירותים ומקלחת.

המפקדה היתה במבנה צמוד למחנה. אל כל זה הגענו עם השיירה שנסעה לאיטליה. ליד המחנה עצרנו קראו: למוטי הוד, לשייקה, לי ולעוד בחור מקיבוץ עין השופט, הורו לנו להישאר במחנה בכיסוי של פיקוח על פירוק בית החולים ואריותו. השיירה המשיכה לאיטליה, אותנו הכניס למחנה מייג'ור ישראלי מהבריגדה שבא במיוחד, שהיה ממונה על כל הפרוייקט. הוא הכיר בינינו ובין מפקד המחנה וצוותו, כל אחד מאיתנו קיבל אוהל מאותו סוג שצינתי, ג'יפ ומשרת גרמני.

אותו קצין ישראלי אמר לנו שעלינו ליצור יחסי אמון וידידות בעיקר עם מפקד המחנה וכן עם צוותו, והוראות נקבל בהמשך. הנ"ל נסע, השאיר לנו טלפון בפריו.

היינו במחנה כחודש + הסתובבנו בין השבויים המפרקים והארורים, חילקנו הוראות להגברת קצב הפירוק (האמריקאים לא התערבו), הגרמנים התלוננו, אמרנו להם תביאו עוד שבויים, לא לא איכפת, כמו שעשיתם ליהודים במחנות, וכך הגברנו את קצב העבודה. עם האמריקאים שיחקנו כדורסל. הקשרים היו מצויינים.

יום אחד גילינו לידינו ארמון יפה ולידו בריכת שחיה גדולה, בצהריים סיפרנו לקולונל, הצענו שהגרמנים ינקו את הבריכה נמלא אותה מים, לגרמנים בטח יש תזמורת ו/או נגנים, נפתח בר משקאות ואוכל קל, ונעשה ערבי ריקודים ושמת. הקולונל בשמחה נדלק על הרעיון, למחרת עברו על ה"פרוייקט" כ-250 שבויים, תוך יומיים הכל בוצע, באזור הקרוב מאוד היה בית חולים פעיל, היו אחיות אמריקאיות והביאו גם צרפתיות. לפתיחה החגיגית הזמנו כל מפקדי המחנות האמריקאים באזור ואחרים, כמובן אנחנו ישבנו בראש השולחן, ומאז היתה בריכת שחיה ומקום בילוי. המייג'ור הישראלי ביקר אותנו במשך התקופה מספר פעמים. יום אחד בא, כינס אותנו ואמר שתפקידנו לרכוש תמורת תשלום "מתחת לשולחן" לקולונל האמריקאי 4 משאיות, לצייד אותן בדלק, חלקי חילוף, צמיגים על-מנת לצאת לאזור מרסיי להעמיס מחסן נשק של ה"הגנה" ולהעבירו לאיטליה. הזמנו פגישה עם הקולונל, הסברנו לו שעלינו להעביר בצרפת פליטים יהודים, לשם כך אנחנו צריכים 4 משאיות סיקסוולר GMC, פרטנו את חלקי

החילוף להם אנו זקוקים, צמיגים רזרביים וכמות הדלק לדרך, תמורת הנ"ל אמר הקולונל הכניסו לי למגירה \$400, צבעו לנו את הרכב מחדש וכעבור 3 ימים כשהכל היה מוכן, כולל ניירות מזוייפים וצווי תנועה למרסיי ומשם למילנו. בחצות הלילה יצאנו לדרך להעברת התחמושת והנשק למחסן הנשק במילנו. לפני מרסיי כמוסכם מראש פגשנו את ויסמן אותו הכרנו מהבריגדה. הנ"ל הביא אותנו לבית על אחת הגבעות במרסיי. בבית היו 2 בחורות ו-4 בחורים פליטים ששמרו על הבית, מבלי לדעת מה יש בו. עם חושך ניגשנו להעמסה.

הרמנו שולחן כבד יצוק בטון, שעמד על פתח הכניסה לחדר תת-קרקעי בו היו 20 טון נשק כולל בזוקות ותחמושת אמריקאית. עומק החדר היה כ-3 מטר. כאשר הזזנו את השולחן הכבד, גודל הפתח היה כ-1,5 מטר על 1 מטר אחד, דרכו הרמנו והוצאנו את כל תכולת החדר שהעמסנו על המשאיות כל הלילה. עם אור ראשון יצאנו לדרך לאיטליה, במסלול שהכנו מראש, דרך כביש ומעבר גבול צרפתיים. אחרי שהתרחקנו ממרסיי, כשתי שעות נסיעה, עצרנו, ירדנו מהכביש לחורשה, היינו אחרי שני לילות ויום ללא שינה וליל העמסה קשה ביותר. אחד מאיתנו נשאר ער לשמור והשאר נרדמו. אחרי שלוש שעות מנוחה המשכנו, עברנו את הגבולות כאשר הצגנו את צווי התנועה, היינו חמושים באקדחים עם הוראה שאם המשטרה הצבאית בדרך תנסה לעצור אותנו, לחסל אותם ולהמשיך. אבל כל הדרך עברה ללא תקלות, נסענו קטע דרך הריביירה הצרפתית בלילה חצינו כאמור את הגבולות הצרפתי והאיטלקי, למחרת הגענו למג'נטה ליד מילנו, שם היה מחסן מרכזי של כל הפעילות המחתרנית שלנו באיטליה. במג'נטה ארזו את הנשק שהוסלק בקומפרטורים, נשלח לארץ ישראל בכיסוי של קומפרטורים מיובאים.

לימים, אחרי שסיימתי את העבודה באיטליה ישבנו בחדר האוכל בכפר גלעדי ודיברנו בנושא נשק שהגיע מאירופה ל"הגנה". סיפרתי את סיפור העברת הסליק הנ"ל, ישב מולי סי קולר, אמריקאי חבר כפר גלעדי שבמלחמה התגייס לצבא האמריקאי, שאל אותי פרטים וציין בדיוק את מקום הסליק הנ"ל במרסיי, הסתבר שהוא ועוד מספר ישראלים בצבא האמריקאי אספו נשק זה מהצבא האמריקאי והסליקו אותו באותו מקום משם לקחנו אותו.

איטליה

את החברה שהגיעו מהבריגדה לאיטליה חילקו לשלוש קבוצות. קבוצה אחת קטנה נשלחה לעבוד בבריחה בין אוסטריה לאיטליה, קבוצה שנייה, הגדולה יחסית, נשלחה לאזור טורינו, שם בהרים הקימו ביי"ס לאימוני שדה ונשק, אימנו שם מעפילים. קבוצה שלישית, גדולה יחסית, הצטרפה לחברה יוצאי יחידות התובלה ואחרות מהצבא הבריטי שנשארו כמונו באיטליה, הם, בפיקודו של אליהו

כהן (לימים האלוף בן-חור) שהקימו את כל התשתית הלוגיסטית והמבצעית באיטליה לעליה ב'. לימים צורפו לה החברה מארץ ישראל מהפלי"ם והפלמ"ח, האלחוטאים. גם אנחנו יוצאי יחידות התובלה שהשתתפו בפלישה לאיטליה עם הצבא הבריטי בחופי סלרנו. הם היו הראשונים לפגוש את שארית הפליטה באיטליה, הם אספו אותם, האכילו אותם, הלבישו ודאגו להם לבית. הם היו הראשונים שהחלו בארגון וציוד הספינות הראשונות שבהמשך הפכו לכוח המניע והפורץ אל חופי ארץ ישראל הנעולים.

נשארנו באירופה על מנת להמשיך בתעוד מזויף את שהתחלנו עוד בהיותנו בצבא הבריטי - הצלת שארית הפליטה. הפליטים ניסו לחזור לבתיהם באשר הם, אולם מצאו את ביתם ההרוס מהמלחמה או שביתם היה תפוס ע"י גויים. בזרם הפליטים הזה היה צריך לטפל, להעבירם דרך גבולות וארצות על מנת לתת להם "בית" ולנסות להחזירם למסגרת חיים יותר נורמלית, במחנות, אשר טופלו ע"י האונרה והג'וינט, אשר גם בהם היו אנשינו שנשלחו מארץ ישראל, וממחנות אלו להניעם לחופי ההפלגה בים התיכון.

למרות כל הפעולות האלו של הבריטים, לא הפסקנו ולו לרגע את שילוח ספינות המעפילים לארץ ישראל. כאשר הגיבורים האמיתיים היו המעפילים. פעילותנו זו התאפשרה בגלל התשתית אשר יצרנו ובנינו בניירות מזוייפים באיטליה על מנת להניע את כל המכונה הגדולה הזו שנקראת עליה ב'. הכסף לפעילות הגיע מהמגביות בארה"ב, וכאשר חסר כסף עשינו כסף ע"י המרת מטבע והעברתו מארץ לארץ, ו/או הברחות כאלו ואחרות בתוך איטליה מאזור לאזור כמו קמח ואחרות שמכרנו בשוק השחור על מנת לאפשר את פעילותנו. לא פעם נתפשו חברה ע"י המשטרה האיטלקית, הצרפתית ו/או הבריטית ונאסרו. ברוב המקרים ע"י פעילות מתאימה שלנו שוחררו כעבור זמן קצר.

כאשר הגעתי לאיטליה כמסופר עם 4 המשאיות עם הנשק מצרפת, מספר ימים שהייתי במג'נטה משם אחרי תקופה קצרה עברתי למילנו, יחד עם מוטי הוד ועוד שני חברי נשלחנו למרנו באיטליה, על גבול אוסטריה, עם 2 משאיות. מוטי ועוד אחד מהחברה נשאר במרנו, אורי מרפוגו ואני עברנו לאוסטריה עם משאית אחת, לוילה באלפים לא רחוק מהעיר אינסברוק, גבול אוסטריה-איטליה ומעבר הברנר. מהוילה הזו בלילות היינו מובילים מעפילים עד כ-3 ק"מ לגבול אוסטריה-איטליה שם היו יורדים מהמשאית עוקפים את נקודת הביקורת במעבר הברנר בהדרכת מובילים/מורי דרך שהיו המעפילים שעברו איתנו שלמדו את נושא הברחת הגבולות והוליכו את המעפילים אל מעבר לגבול האוסטרי לאיטליה שם פגשו אותם החברה שלנו שהסיעו אותם עד לכפר בו היתה תחנת הרכבת ומשם ברכבות, כל קבוצה בהתאם למחנות שלנו באיטליה, בהמתנה לעליה.

פעם באחת מנסיעות אלה לגבול, בכביש המוליך למעבר הברנר, כ-2 ק"מ לפני מקום ההורדה של המעפילים מהרכב, שמתי לב למכונית פרטית החונה עם אורות קטנים. חשדתי למארכ משטרה, התייעצתי עם המלווה שישב לידי, יהודי מבוגר שקראנו לו הסבא, שעסק בנושא בגבולות שונים, החלטנו להמשיך למקום הפריקה. הורדנו במהירות את המעפילים מהמשאית. הם יצאו ברגל על מנת לעקוף את מעבר הברנר. בדרכנו חזרה ראינו את המכונית זוה לאט ממקומה. חזרנו לוילה. כעבור כ-3 שעות הגיע אחד ממורי הדרך שלנו וסיפר כי עלו על מארכ משטרה, והמעפילים נלקחו למחנה עולים. כעבור כחודש הגיעו שוב והעברנו אותם לאיטליה. מברור שעשינו בקשרים שהיו לנו, הסתבר שהיתה הלשנה של קבוצת יהודים מהצבא הפולני שעד שהגענו אנחנו לאזור הם עשו את העבודה תמורת תשלום, ידענו מי הם נפגשנו איתם, הזהרנו אותם בדרך שלא השתמעה לשתי פנים וההלשנות פסקו.

אחרי כחודש עבודה באוסטריה עברתי לאיטליה למרנו, שם גרנו במלון בו התאכסנו גם קצינים של ה-F.B.I. האמריקאי. הם ידעו מי אנחנו ואנחנו ידענו מי הם. בוקר אחד בשעת ארוחת הבוקר ניגש אלינו קצין אמריקאי צעיר ואמר לנו בקצרה "הסתלקו מפה, בעוד שעתיים באים מהבולשת הבריטית ומשטרה איטלקית לאסור אתכם", אמר והסתלק. הכרנו את הקצין הזה שהיה יהודי.

הפסקנו את ארוחת הבוקר באמצע, שילמנו את החשבון במלון ועלינו על 2 המשאיות שהיו לנו והסתלקנו לעיירה רחוקה יותר לבולזאנו. משם נסענו לגבול, אספנו את הקבוצות שהגיעו והסענו אותם לתחנת הרכבת.

מפקדת עליה ב' בהתחלה היתה במועדון החיילים ביה צ'ורה קנטו 3, אחר כך המפקדה של יהודה ארזי ואחריו של עדה סירני עברה לקומה רביעית בקומפלקס המכנים מאחורי וליד פיאצה דואומו. אנחנו עבדנו כנהגים ככל רחבי איטליה אם בהספקה והובלות, בבניית ספינות, משיכת דלק ומזון מבסיסים צבאיים, בעזרת מסמכים מזוייפים, הברחת קמח, הסעת מעפילים לספינות ו/או לריכוז לקראת העפלה, הכנת המעפילים להפלגות.

אחרי הארוע בלספציה שהספינות "אליהו גולומב" ו"דוד הוז" יצאו לדרך, יהודה ארזי כינס את כולנו במג'נטה, נערכה ארוחה ומסיבה גדולה בה חילק יהודה ארזי מדליות שהכין במיוחד לכל משתתפי המבצע. מדליה זו ניתנה ע"י יהודה גם לגויים האיטלקים ששיתפו איתנו פעולה לאורך כל הדרך כמו מפקדי משטרה ואזרחים.

אחרי תקופה במילנו, כאשר העבירו את מרכז העבודה לדרום איטליה, נשלחנו מוטי ואני עם משאית לכרי. מוטי חזר למילנו כעבור כשבוע ואני נשארתי בכרי מעל חצי שנה. גרתי ליד הכשרת דרור, כ-10 דקות דרומה לכרי, היתה וילה ריקה בה גרו בעבר הגרמנים. קיבלתי והתארגנתי בוילה הזו שהיתה מוקפת גדר וחומה,

עשיתי אותה לכסיס פעילות מרכזי בדרום לשם הבאתי את כל הציוד שנשלח מהצפון ו/או נרכש על ידינו, הכנסתי לוילה זוג מעפילים - שושנה ויצחק שעזרו לי ושמרו על הציוד והבית. כן גידלתי כלבה לעזרה בשמירה, היה לי ג'יפ אמריקאי שראיתי מוסתר באחת החצרות, של איטלקי, נכנסתי במדים אמריקאים, האיטלקי נבהל וטען שמצא את הג'יפ והוא "שומר עליו". שלימתי לו עבור "השמירה" סכום מתאים, גררתי את הג'יפ למוסך שם שופץ המנוע והיה לי ג'יפ. כן היתה משאית של הג'וינט GMC סיקס ווילר אותה נהג פליט יהודי, טדי היה שמו, שהיה ממלא כל יום אל המיכלים ומוכר את הדלק. הסברתי לטדי שמהיום המשאית עומדת לרשותי והדלק כל יום ימולא לחביות שלנו. כך היה לי דלק לפעילות שוטפת למשאית שהבאנו מהצפון, ל-GMC ולשני הג'יפים שהיו לי. נושא הדלק היה קשה ביותר.

ההפלגות מהדרום היו תקופה ארוכה למרכז הפעילות שלנו. מאחר ו"בסיסינו" בצפון נחשפו עם הזמן לכריטים. בהתחלה התבצעו ההפלגות בדרום מחופים שונים לא קבועים. יום אחד קיבלנו הוראה למצוא חוף ולהקים בו בסיס הפלגות. יצאנו לסיור: ארנסט (חבר גבעת חיים שזה שם הכיסוי שלו), אברהם זכאי מהפלי"ם ואני. אחרי סיור בן יומיים בחופים שונים הוחלט על חוף מטפרנטו שהיה באמצע כף הרגל/נעל במגף האיטלקי כשעתיים וחצי נסיעה מכרי דרומה.

אמנם חוף זה היה חוף פתוח, מקום העגינה של הספינות היה קצת רחוק, דבר שחייב הסעת המעפילים בסירות על מנת להגיע לספינה. אולם על החוף היה בית ובו מספר חדרים.

אחרי דיון לא קצר עם ראש הכפר שהיה כפר דייגים קטן (היום עיירה), הסברנו לו שכרצוננו לפתוח מחנה נופש וים לפליטים ולפתח את החוף כולל דרך גישה לרכב (עד אז היו חולות - ריונות רק לרכב 4x4, תמורת סכום כסף שחלקו ראש הכפר שילשל לכיסו וחלקו הלך לכפר, נחתם הסכם השכירות. הבאנו והקמנו בחוף שני מבנים גדולים ששימשו בעבר מחסנים ושני צריפים רגילים. כן בנינו מקלחות וברזים למילוי מים. עדה סירני פנתה לכן-דורה שהיה שר העבודה בממשלת איטליה, בהוראתו נסללה דרך כורכר עד הבית שעל החוף ורחבה. הבאנו מברי ציור וסירות פנטון גומי מתנפחות גדולות, ששימשו לבנות בסיס לגשרים לרכב. סירות אלו ניפחנו בעזרת בלוני אויר רחוס.

במטפורנו ניסינו סירות אלו לראשונה. בהגיע הספינה היא עגנה כ-150 מטר מהחוף, מתחנו חבל עבה וקשרנו אותו לעמודים בחוף, בכל סירה הכנסנו כ-30 מעפילים, בפיקוד אחד מאיתנו. המעפילים בסירה משכו את הסירה עד הספינה מהספינה השליכו חבל לסירה ומשכו את הסירה לאורך הספינה לסולמות שהיו מותקנים משני צידי הספינה, עליהם טיפסו המעפילים לספינה.

הסתבר שיש דליפת מים רצינית ליד הציר המרכזי מהמנוע למרחף המניע את הספינה, הוחלט שכאשר תחלוף הסערה, שחלפה רק כעבור 3 ימים, הספינה תחזור, תפרוק את המעפילים ותצא למספנה לתיקון. בינתיים היתה לנו בעיה של שרותים בתוך הספינה כי השרותים היו על הסיפון. נאלצנו להביא ג'ריקנים אמריקאיים להם פתחים גדולים (לא כמו לג'ריקנים הגרמנים להם פתחים קטנים), כן הבאנו משפכים גדולים על מנת שיוכלו בבטן הספינה להשתמש בג'ריקנים כתחליף לשרותים שהיו אמור בנויים על סיפון הספינה שביום לא ניתן היה לעלות אליהם. מזון היה מספיק על הספינה, וקנינו בעיירה תוספת מזון טרי. כעבור 3 ימים הספינה חזרה בלילה למטפונטו פרקה את המעפילים לחוף. כעבור כשבוע הבאנו את הספינה "חיים ארלוזורוב" שהעמיסה מעפילים בשוודיה רק חצי מכושר תפוסתה, עשתה דרכה למטפונטו ובליל ירח מלא בים רגוע העלינו את המעפילים שעברו את תלאות "שבתאי ליו'נסקי".

כעבור כ-3 שבועות רכזנו שוב מעפילים במטפונטו. אחרי שתוקנה הגיעה שוב הספינה "שבתאי ליו'נסקי" (ע"ש איש יקר, מנהל המרכז לגולה באיטליה שנהרג באיטליה בתאונת דרכים), ובליל ירח בהיר שקט ויפה העמסנו את הספינה שיציאה לדרך בפיקודו של דוד מימון, ע"י הטעיה מתוחכמת ונסיעה לאורך חופי הארץ במים רדודים לאוניות המלחמה הבריטיות, הצליח לפרוץ את המצור הבריטי על חופי הארץ, מול חוף ניצנים, העלה את הספינה על החוף והוריד את המעפילים.

אחרי צאת הספינה לדרך ערכנו תמיד שיחת סיכום ולקחים, ובמקרה זה שמענו גם חרשות מהארץ ותוכניות לעתיד. בסיום השיחה פניתי בבקשה לסיים ולחזור הביתה לארץ. הייתי אחרון החיילים מהצבא הבריטי שנשארו לעבוד שלא חזר הביתה, כאשר היו חברה כמו מוטי שהיו בבית וחזרו לעבודה באיטליה. וכן ביקשתי וקיבלתי חופשה לבקר בוונציה בה ביקרתי אחרי שחזרתי צפונה.

כשבועיים אחרי הביקור הנ"ל קיבלתי הוראה לקחת משאית להעמיס עליה חצי משאית עם קופסאות קרטון בהן מזון משומר. יחד איתי נסע מנחם כהן מהפלי"ם (לימים אל"מ בחיל הים) שהיה חבר ועבד איתנו בברי. יצאנו מברי לבקול, עיירה דרומית ליד נפולי, שם היה בית גדול בו היה מתנה מעפילים שחוסל. בבית זה היה סליק גדול עם נשק ותחמושת. בלילה העמסנו, כיסינו את הנשק בקופסאות השימורים ויצאנו צפונה למילנו מג'נטה, ידענו על מחסומי ביקורת של המשטרה הצבאית האמריקאית שבדרך. כדי לעקוף אותם נסענו בדרכים עוקפות לפי מפה מפורטת שהיתה בידינו. בדרך עפר באה מולי עגלה גדולה שגררו שני שוורים, עצרתי בצד כמה שיכולתי לרדת מהדרך, השוורים משכו את העגלה שלה היו גלגלים גדולים וציר בולט כמטר לכל צד, ציר זה נתפס בכנף המשאית משך את הכנף אחורה, הרדיאטור המחובר למסגרת ולכנפים

בדרך כלל הכל זרם ופעל טוב מאוד. המעפילים היו מגיעים לחוף מטפורנו, משתכנים בצריפים, במבנה היה חדר אוכל גדול, כל קבוצה קיבלה את המזון שלה ובישלה לעצמה, במשך ימי ההמתנה להפלגה המעפילים בילו ברחצה בים, על החוף. כאמור היו מקלחות שדה שבנינו. במקום היה אחד הישראליים כמפקד ולו צוות מבין המעפילים.

העמסת המעפילים וההפלגות התנהלו ללא תקלות, אולם הפלגה אחת זכורה לי היטב, הפלגתה של הספינה "שבתאי ליו'נסקי" בפיקודו של דוד מימון. הספינה הגיעה למטפורנו ממרסיי שם הכינו אותה. עם ערב כמתוכנן, הים היה יחסית שקט עם גלים קטנים שלא הפריעו להעמסה. התחלנו להעלות את המעפילים לספינה. אחרי כשעה כאשר על הספינה היו כ-250 מעפילים, הים הפך לגלי רוגש. הספינה התנדנדה מצד לצד, ניסינו להמשיך אולם בסירת הגומי שלפני התפוצצו 2 תאי אוויר מהסולמות שיצאו מהמים עם תגורת הספינה. 2 מעפילים נפלו למים, בקושי הצלחנו להצילם, כאשר הסירה הזו גמרה לפרוק בקושי, בגלל הטלטולים, וחזרה לחוף עם הוראה להפסיק להעמיס. אני שליוויתי את סירת הגומי השניה ניגשתי גם כן לסולם להעלאת המעפילים, שוב הסולם שיצא מהמים פוצץ לי 3 תאי אוויר, (בסירת הגומי היו 8 תאי אוויר מבודדים האחד מהשני), עפו לי למים 4 מעפילים, בקושי הצלחנו להצילם ולהעלות את כולם לספינה, חזרתי לחוף. העלאת המעפילים על הספינה הופסקה. רק הלגט"ש - סירת המנוע שהיתה לנו המשיכה להוביל מזון לספינה, למרות הסערה והגלים.

הספינה התרחקה מהחוף לתוך הים. תוך כדי העמסת המזון על סירת המנוע שהייתי עסוק בו, ניגש אלי יהודה ארוי ואמר לי - אורי, בוא איתי, הראה לי מעפיל שעמד על חבית במרכז קהל המעפילים וצעק: בוא נכבוש וניקח בכוח את סירת המנוע, נעלה בכוח לספינה, הם רוצים להשאיר אותנו פה!

פילסתי דרך בכוח עם יהודה ארוי, הנפתי את המעפיל "הנואם" והמשסה באוויר. יהודה עלה על החבית. הקהל השתק ויהודה אמר תוך גערה שבגלל הסערה הספינה מתרחקת ותחזור בשוך הסערה, והזהיר שמי שינסה בכוח לעשות משהו לא יעלה השנה לארץ ישראל. כפי שכבר קרה במקרה אחר חצי שנה קודם, שם קהל מעפילים מוסת השתלט בכוח תוך פגיעה בשני נהגים שהיו פליטים בעצמם ועברו איתנו. יהודה ארוי הודיע לכולם על החוף לחזור בשקט לצריפים. הקהל התפור בשקט ואת אותו מעפיל מסיט שצעק לעזרה השתקתי בסטירה רצינית, הכנסתי בכוח לחדר בבית ונעלתי אותו. הפקדתי עליו שני שומרים מהמעפילים עצמם.

הספינה הרחיקה לעומק הים, הסערה נמשכה גם למחרת לכן הספינה נכנסה לנמל קטן בעיירה אוטרנטו, שם עגנה. המעפילים שהיו עליה עלו לסיפון רק בלילה. אחרי יום

נכנס לונטילטור (המאוורר)*, השוורים לא הרגישו והמשיכו. נהרס הרדיאטור, כל המים נשפכו. עצרנו משאית גדולה איטלקית שתמורת תשלום גררה אותנו מעבר למשמרות האמריקאים, למפרץ גאטה, שם ליד העירה פורמיה, על החוף היה מבנה שכור על ידינו. התחלנו למקם שם נקודת הפלגה חדשה. הגענו למקום, מפקד המקום היה משה רבינוביץ מהפלי"ם עם כ-15 בחורים ובחורות מעפילים. משה הקצה לנו חדר, פרקנו לשם את הנשק וכיסונו בקופסאות השימורים, נעלנו את החדר, הפקדנו עליו שומר 24 שעות. את הרלת קבענו במסמרים שלא ניתן לפתוח אותה.

מנחם כהן נסע לכרי להביא משם רדיאטור חדש שהיה לי שם, נסיעה של כ-4 ימים הלך וחזור. בינתיים גררתי את האוטו למוסך בפורמיה שם פרקו והרכיבו את הרדיאטור שמנחם הביא, ישרו לי את הכנף של האוטו. כל הסיפור נמשך כ-12 יום.

בינתיים ירד עלינו סדר פסח. הזמנו מצות, יין והגדה של פסח מרומא, שהגיעו בזמן. קנינו 4 כרוזים, כמה תרנגולות וכל מה שצריך לארוחה חגיגית לכולנו. הבנות ביטלו, קישטנו את חדר האוכל ופרסנו מפות. בראש הסדר ישב משה רבינוביץ, עדכנו את הסדר, דומה לסדר בקיבוץ, קריאת פרקים נבחרים מהאגדה, שרנו שירי פסח וכך על שפת הים במפרץ גאטה ליד פורמיה העברנו את סדר הפסח 1947.

כאשר תוקנה המשאית (מנחם בינתיים נסע צפונה), העמסנו את הנשק המכוסה בקופסאות השימורים, נסעתי צפונה דרך רומא. במשך יומיים הייתי במג'נטה.

כמובטח יצאתי לחופשה בת שבוע לוונציה. ביומיים הראשונים ביליתי בלידו על החוף הקטן ליד העיר, שם הכרתי קבוצת איטלקים ואיטלקיות, איתם ביליתי וטיילתי בוונציה ובסביבה. אחרי שבוע חזרתי ברכבת למילנו.

בתקופה זו עדה סירני קיבלה את הפיקוד באיטליה על עליה ב'. נסעתי איתה כנהג למקומות שונים. עדה, חברת קיבוץ גבעת ברנר, זכורה לי כאשה סגורה, יפה, שהרלתות באיטליה היו פתוחות בפניה בעיקר בגלל הייחוס המשפחתי שלה ושל אנציו סירני בעלה שהנאצים הרגו אותו. עדה היתה ממשפחות האצולה היהודית וגם האיטלקית ברומא ובאיטליה בכלל. דברים רבים היא למדה מיהודה ארזי בתקופה בה עבדה איתו.

זכורה לי פעם אחת מרבים. הסעתי את עדה להפלגה של ספינה, היה חשש שהאיטלקים בהוראת האנגלים יעצרו את הספינה, מספר פעמים בדרך עצרנו, עדה התלבטה בקול רם וכל פעם שאלה לרעתי האם לעצור את ההפלגה או להמשיך. הצעתי לה שנגיע לחוף, נראה מה המצב, ובדרך שתתקשר למפקד המשטרה באזור שהיה ידיד. עדה טלפנה ואושר לה ע"י מפקד המשטרה שההפלגה תעבור בשלום ובשקט וכך היה.

במילנו ישבתי כ-3 שבועות בהמתנה להפלגה לארץ כמלווה לספינת מעפילים לפי דרישתי, למרות שהביאו לאיטליה את הדרכון הבריטי שלי, בכוונה שאחזור הביתה באוניית נוסעים רגילה, כמו שרוב החבר'ה יחידות הצבא הבריטי חזרו פרט לבודדים שחזרו כמלווי ספינות. ביולי נשלחתי למחנה מעפילים ליד העיר אלסנדריה להכנת המעפילים לעליה. במחנה פגשתי בחורה שהכרתי שהיתה אחות ורופא שבדקו את כל המעפילים. סגרתי את המחנה בו היו כ-340 איש ואשה כולל ילדים, תינוקות ונשים בהריון, מאחר והוחלט להעלות בהפלגה זו משפחות עם ילדים ותינוקות שהושארו מהפלגות אחרות, שספינה זו תפליג ישר לחיפה ללא התנגדות בכוח לבריטים. אחרי כשבוע של הדרכה והכנות הגיעו אוטובוסים. לכל מעפיל אושר לקחת מזוודה ותיק צד כנ"ל גם לתינוק/ילדים, יצאנו לדרך. אחרי נסיעה של כ-5 שעות הגענו לחוף ליד ליבורנו קרוב לעיירה מיליאנו, שם ביצענו את העלאת המעפילים לספינת עץ ענקית. את כל המעפילים, 860 במספר כולל הילדים והתינוקות הושכנו בבטן הספינה, כעבור שתיים בגמר ההעמסה הפלגנו ללב ים שם פגשנו את ספינת היעד שמיתקנו וציידו אותה בלסייטה כצרפת. בלב ים אחרי כ-3 שעות הפלגה קשרנו ספינה לספינה, למזלנו הים היה שקט כמו ראי. שם ביצענו את העברת המעפילים מספינה לספינה. זכור לי שעמדתי במעבר בין הספינות רגל בספינה אחת ורגל בספינה שניה. כך העברנו את ההורים, הילדים והתינוקות, הורדנו אותם לבטן הספינה וסידרנו כל אחד בתאו.

בגלל הילדים הרחבנו כל תא בכ-50 ס"מ יותר מהמקובל. התאים בבטן הספינה היו בנויים ב-4 קומות אחד מעל השני, תאים נוספים בשתי קומות נבנו במבנה סגור על הסיפון. השרותים ופינות הברזים היו אף הם על הסיפון. בגמר ההעמסה פנינו דרומה לאורך המגף האיטלקי. מפקד הספינה היה אליעזר קליין. האחראי על הניווט היה שלום דוליצקי, אני הייתי האחראי על קהל המעפילים, כל נושא האוכל, השרותים ושאר הבעיות שלא חסרו בגלל הקהל המיוחד, נשים בהריון, ילדים ותינוקות. על הספינה היו לנו רופא ואחות. יום אחרי שיצאנו לדרך נכנסנו לסערה לא קשה אבל מספיק כדי שיהיו הקאות והתעלפויות. בשלב זה איפשרנו למעפילים לעלות בקבוצות לסיפון לכמה שעות.

בדרך היו לנו 3 לידות שהרופא והאחות קיבלו. אני כאחראי על "קהל הנוסעים" הייתי נוכח בלידות, עמדתי והחזקתי פנס חזק להאיר את היולדת, מאחר והאור בחדר הרופא שם בוצעה הלידה היה אור קלוש. כך בפעם הראשונה בחיי ראיתי אישה יולדת עם כל הקושי והיופי שבזה כאשר תינוק בא לעולם בתנאים מיוחדים וקשים כאלו. לעומת האמור היה לנו גם מקרה של התאכדות כאשר אדם קפץ לים, שמענו צעקות, הבנו מה קורה עצרנו את הספינה,